

RÓMA

II.

színes diapozitívek
1–45-ig

Összeállította: Polónyi Jenő

Szerkesztette: Ruzicska Józsefné

Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1970.

A római világbirodalom bukása után a keresztény Európa szellemi fővárosa, Róma a középkorban elveszti régi fényét. A 15–16. sz.-ban azonban újjáéled. A reneszánsz pápák tervszerű elgondolások szerint fejlesztik a várost és szinte versengenek a paloták és templomok építésében, a művészetek felkarolásában.

A reformáció ellen szívós harcot indító egyház törekszik befolyásának világméretű kiterjesztésére. Ezt segíti – innen indul világhódító útjára – egy új művészeti irányzat, a barokk is. A barokk-korban veszi kezdetét Róma nagyarányú átépítése, amely V. Sixtus pápa (1585–1590) nevéhez fűződik. Az útvonalak egységes rendszerébe kívánják kapcsolni a legfontosabb zarándokhelyeket és bazilikákat. A nagyszabású tervet Domenico Fontana, a kor jeles építészete dolgozza ki.

2

Az ókori és a mai város központja.

3

A kereszténység első nagy bazilikái a szegénynegyedekben helyezkedtek el. A városfalakon kívül – Pál apostol sírja felett – állt a 385-től épült ókeresztény bazilika. A többször alakított és 1823-ban leégett templom helyén emelték a mai Basilica di S. Paolót.

4

A város délkeleti falai közelében álló S. Giovanni in Laterano bazilika 313-ban épült. A 17. sz. közepén Borromini építette át. Homlokzata 1735-ben készült klasszicizáló jellegű későbarokk stílusban.

5

Az „örök városba” érkező zarándokok északi kapuja a Piazza del Popolo volt, Róma nagy „fogadóterme”. A tér

mai arculatát Carlo Rainaldi és Giuseppe Valadier tervei alapján nyerte a 17–18. században. Műkincsekben gazdag barokk temploma a Sta. Maria del Popolo.

6

A 4000 éves egyiptomi obeliszket Augustus császár mauzóleuma előtt V. Sixtus pápa hozatta a térre. Ekkor vezették a három sugárutat a Piazza del Popolótól a város szíve felé. A három sugárút: a Via di Ripetta, a Via del Corso és a Via del Babuino.

7

A Via del Corso a Piazza Veneziára vezet. Közelében található a barokk szellem első nagyszabású temploma, az Il Gesù, a jezsuita rend főtemploma. Építését 1586-ban Giacomo Barozzi da Vignola kezdte. Híres homlokzatának tervét Giacomo della Porta készítette.

8

Megtekintésre méltó az Il Gesú templomában Baciccio falfestményei közül a Jézus nevének diadala, amely a főhajó hatalmas dongaboltozatát borítja. A művész kitűnően ismerte a perspektíva szabályait, a templom teteje szinte megnyílik, mintha az eget látnánk.

9

A Via del Babuinón haladva Róma egyik legnevesebb térére jutunk. Ez a Piazza di Spagna. Fő ékessége, a díszlépcsősor felvezet a Trinita dei Monti templomhoz. A barokkos jellegű későreneszánsz templom építését 1585-ben fejezték be.

10

Róma legszebb barokk dísztere a Piazza Navona. Három szökőkút ékesíti. Bernini műve a Fontana dei quattro Fiumi,

amely négy folyót, a Dunát, a Nílust, a Gangeszt és a Rio de la Platát jelképezi. A téren a Sant' Agnese in Agone barokk templomot Borromini tervezte.

11

A Navona tér másik szép szökőkútja X. Ince pápa palotája, a műemlék Pamphili palota előtt álló Fontana del Moro, ugyancsak Bernini alkotása.

12

A város leghíresebb díszkútja azonban a Fontana di Trevi, amely 1732–1762-ben épült Niccolo Salvi tervei alapján. Régi hagyomány szerint – ha valaki pénzdarabot hajít a vízbe Neptunnak, a tengerek istenének – még visszatér Rómába.

13

A bal partról a Tiberis folyón átvezető Ponte Sant' Angelo hídon az Angyalvárhoz jutunk. A híd középső három íve

még az ókorból származik. Bernininek és tanítványainak angyalszobrai díszítik.

14

Az Angyalvár eredetileg Hadrianus síremlékének készült. 139-ben itt helyezték el a római császár hamvait. A középkorban erődítménynek és börtönnek használták, a 14. században pápai rezidenciává építették át. Ma nagyon érdekes műemlék és múzeum.

15

A Tiberisen túli – jobb parti – városrész kiemelkedő jelentőségű tere, a barokk térépítő művészet remeke, a Szent Péter tér. A hozzá vezető utat (Via della Conciliazione) a régi házsorok lebontása után építették.

16

A Szent Péter tér kialakítása (1556–67) Bernini főművének tekinthető. A tér három részből áll: 1. A templom előtti

trapéz alakú tér, a Piazza Retta, 2. Az ovális tér, a Piazza Obliqua, 3. A Piazza Rusticucci. A tér oszlopsora (kolonnádja) kitárt karokat jelképez.

17

A Szent Péter tér méltó nyitánya a dóm és a vatikáni paloták nagyszerű együttesének. Az ovális alakú tér – optikai csalódás révén – kör hatását kelti a nézőben, s így a tér arányai még nagyobbnak látszanak. Középen egy 25 m magas obelisztk.

18

A Szent Péter székesegyházat 1506-ban, II. Gyula pápa idején kezdték el építeni és 120 évvel később fejezték be. Bramante, Raffaello, Antonio da Sangallo, Michelangelo, Domenico Fontana, Carlo Maderno és művészek egész sora adta még tudása javát, hogy tökéletes épületet alkossanak.

19

A székesegyház három hajós, latinkereszt alakú bazilika. A kereszthajó metszésében emelkedik a 119 méter magas kupola, a világ legszebb kupolája, amelyet Michelangelo tervezett.

20

A földkerekség legnagyobb templomában több tízezer ember fér el. A főoltár Szent Péter feltételezett sírja felett emelkedik. Az apostol szobrát látjuk és a 29 méter magas, bronzból készült baldachint, Bernini művét. (A szükséges bronzanyagot ehhez a Pantheonról hozatták el.)

21

A Szent Péter templom egyik oltára felett Michelangelo ifjúkori műve, a Pieta (1499) csodás szépségű szobra áll.

II. Gyula pápa síremlékének részeként készült a világhíres Mózes szobor, amelyet végül is nem a vatikáni Szent Péter templomban, hanem a S. Pietro in Vincoliban helyeztek el.

A Szent Péter térről a Vatikán város területére jutunk. A vatikáni palotaegyüttes legrégebb épületcsoportja az a 15. sz.-i szárny, ahol VI. Sándor (Borgia) pápa lakott. A Borgia lakosztály feletti termekben vannak Raffaello híres freskói. A palotacsoport később épült részeiben, amelyek a hosszúkás, négyszög-alaprajzú udvart, a Cortile del Belvedere-t veszik körül, nyertek elhelyezést a vatikáni múzeumok. Így a Museo Pio Clementino és a Museo Chiaramonti szobrai, az egyiptomi, etruszk- és asszír-gyűjtemények. Itt van a képtár (a Pinacoteca Vaticana) is. A pápai palotából kis folyosó vezet a Sixtus kápolnába.

23

A Vatikán város bonyolult rendszerében segít eligazodni helyszínrajzunk és a következő kép is. 1. Bejárat. 2. Képtár. 3. Múzeumok. 4. Museo Pio Clementano. 5. Museo Chiaramonti. 6. Stanzák. 7. Sixtus kápolna. 8–9. A Szent Péter templom és tér.

24

A Vatikán város és a Szent Péter tér (felülnézetben).

25

Következő képeink a vatikáni műkincsek néhány világhíres darabját idézik fel: Gyíkölő Apollon, amely a hellenisztikus görög szobrászat nagy mesterének, Praxitelésznek munkájáról készült római kori márványmásolat.

26

A Laokoon-szoborcsoport Néro császár Arany-palotájából került elő 1506-ban. A kígyók szorításában vonagló trójai papnak és két fiának haláltusáját ábrázolja mesterien.

27

A vatikáni képtár (Pinacoteca) anyaga 17 termet tölt meg Filippo Lippi, Giotto, Leonardo da Vinci, Tiziano, Veronese, Caravaggio, Raffaello és mások műveivel. Itt látható a Pihenő Egyiptomban c. festmény is. Alkotója Federico Fiori.

28

Leonardo da Vinci: Szent Jeromos c. festménye a vatikáni képtár kincse.

29

Itt őrzik Raffaello két híres művét. Az egyik a Folignói Madonna, a másik az Úr színeváltozása, a Trasfigurazione. Képünk azonban Raffaello egy korai, 1503-ban festett munkáját mutatja.

30

Raffaello fő művei azok a freskók, amelyek a pápai palota termeit, az ún. stanzákat díszítik. A Stanza della Segnatura-ban látható a világhíres Disputa. A szinte mértanilag megszerkesztett kompozíció méltóság, nyugalom, harmónia árad.

31

A Stanza della Segnatura falain (itt „signálták” régen a pápák a szentszéki döntéseket) a Parnasszus és az Athéni iskola freskóival is találkozunk. A Parnasszus a művészetek

örökkévalóságának gondolatát hirdeti. A kitűnően megkomponált Athéni iskola (képünk) a görög bölcséletnek állít emléket.

32

A Stanza di Raffaello (Raffaello szobái) után folyosón át jutunk a Sixtus-kápolnába. Építését IV. Sixtus pápa kezdte, aki korának leghíresebb olasz festőit kérte fel a freskók megfestésére.

33

A legnehezebb problémával, a mennyezet freskójának elkészítésével II. Gyula pápa Michelangelót bízta meg. 4 év kemény munkájával (1508–1512) oldotta meg a művész az emberi erőt szinte meghaladni látszó feladatot. A mennyezeten öt kisebb és négy nagyobb mezőben, a világ teremtésétől a vízözönig a bibliai jelenetek sorát festette meg.

34

Valamennyi jelenet megannyi remekmű, a művészet felső fokát jelenti. Képünk: a Teremtő útjára indítja a napot és a holdat.

35

Ádám teremtése c. jelenetben az Atya – ujjának érintésével – ad életet a földön fekvő első embernek. A Teremtő alakját rövidülésben, lendületben ábrázolta mesterien a művész.

36

A vízőzön mozgalmas képével zárul a jelenetek sora.

37

A mennyezeten – a pillérek és ékek között váltakozva – az antik mitológia és a biblia szereplőit; prófétákat és szibillákat jelenített meg Michelangelo hatalmas erejű, atléti-

kus, izmos alakokként. Képünkön a delphi szibilla és Dániel próféta.

38

A Sixtus-kápolna hatalmas oltárképe, az utolsó ítélet csak jóval később, 1536–41 között készült el. Az emberi testek kavargó örvényéből választja ki – a szelíden ítélezőnek ábrázolt Krisztus – az igazakat és a hamisakat.

39

Michelangeló nem egy ellenségét a kárhozottak közé helyezte. Az alakok jellemzése, művészi ereje olyan kifejező, hogy a „holtak holtaknak, az élők, élőknek látszanak”.
(Utolsó ítélet)

40

A város látványosságai között szerepel a hajó alakúra kiképzett Isola Tiberina. A szigetnek ősidők óta gyógyító jelle-

get tulajdonítottak. Kórháza ma is híres. Népszerűek a sziget kisvendéglői.

41

Nem kevésbé ragadják meg az idegent Róma új építményei. Bővebb ismertetésükre filmünk nem vállalkozhatott. Csak néhány képet mutatunk a város modern negyedeiből. Az Ostiába vezető út mentén, délen épült fel az E. U. R. negyed.

42

Az E. U. R. első épületeit még 1942-ben emelték a Rómába tervezett, de meg nem valósult világkiállítás céljára. Parkok, ligetek, szállodák és sportlétesítmények imponáló együttesévé fejlődött azóta. — A képen a Viale della Civiltà del Lavoro.

43

Az 1960-as olimpiai játékok versenyei folytak ebben a stadionban – a város északi részén, a Tiberis folyó bal partján.

44

Az új építészet nyilvántartott alkotása a hatalmas Termini pályaudvar. (Montuori, Leo Calini és mások tervezték. A pályaudvar belső fríz domborműveit a magyar származású Tóth Imre készítette.)

45

Zárókocka
VÉGE

